

Sygn. akt III Ca 298/18

Dnia 28 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Katarzyna Kwilosz-Babiś – sprawozdawca SSO Agnieszka Skrzekut SSO Tomasz Białka
Protokolant:	prot. sąd. Katarzyna Gołyźniak

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa S. P.

przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Targu

z dnia 24 stycznia 2018 r., sygn. akt I C 816/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„ I. powództwo oddala;

II. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3 617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu”;

2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3 544 zł (trzy tysiące pięćset czterdzieści cztery złote) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

Sygn. akt III Ca 298/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy w Nowym Targu w sprawie z powództwa S. P. przeciwko (...) Spółce z o.o. z W., pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy stanowiący postanowienie Sądu Rejonowego w Zakopanem w sprawie I Ns 15/16 z 10 stycznia 2017 r., któremu nadano klauzulę w dniu 23 sierpnia 2017 r. w zakresie pkt II (pkt I), koszty postępowania wzajemnie zniósł (pkt II).

Sąd Rejonowy ustalił, że postępowanie egzekucyjne o sygn. Km 264/15 pierwotnie zostało wszczęte z wniosku wierzyciela (...) Sp. z o. o. przeciwko P. P. na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy Wydział IX Gospodarczy w sprawie IX GC 730/10 z 14 czerwca 2012 r.

W toku postępowania Komornik sądowy ustalił, że dłużnik nabył spadek po zmarłym W. P., wobec czego w piśmie z 18 lutego 2015 r., adresowanym do S. P., odebranych przez H. P., powiadomił spadkobierczynię S. P. o zajęciu praw dłużnika P. P. przysługujących mu z tytułu działu spadku po zmarłym W. P., jednocześnie pouczając o nierealizowaniu swego obowiązku wobec dłużnika oraz uiszczaniu świadczeń wynikających z prawa komornikowi lub na rachunek depozytowy sądu. W odpowiedzi do komornika sądowego wpłynęło niepodpisane pismo z 5 marca 2015 r.

Toczące się postępowanie o dział spadku po W. P. zostało prawomocnie zakończone postanowieniem Sądu Rejonowego w Zakopanem z 10 stycznia 2017 r. sygn. akt I Ns 15/16. Postanowieniem tym Sąd m. in. przyznał na wyłączną własność S. P. działki ewid. nr (...) i (...) oraz zasądził od S. P. kwotę 34.875,00 zł na rzecz P. P.. Zgodnie z zobowiązaniem Sądu powódka S. P. dokonała spłaty 13 stycznia 2017 r. wręczając P. P. do rąk własnych kwotę 34.875,00 zł i otrzymała od niego stosowne potwierdzenie.

Do komornika sądowego 28 września 2017 r. wpłynął wniosek wierzyciela (...) sp. z o. o. o wszczęcie egzekucji z wierzytelności pieniężnej przeciwko trzeciodłużnikowi S. P.. W piśmie z 17 października 2017 r. komornik sądowy zawiadomił S. P. o wszczęciu przeciwko niej postępowania egzekucyjnego, a następnie dokonał zajęcia wierzytelności.

W piśmie z 3 kwietnia 2017 r. S. P. poinformowała komornika o przekazaniu kwoty 34.875,00 zł P. P. w dniu 13 stycznia 2017 r. za pokwitowaniem, którego kopię załączyła wraz z pismem. W piśmie S. P. podniosła, że spłaty dokonała dwa miesiące przed otrzymaniem decyzji wydanej w sprawie Km 264/15 i w związku z tym nie może jej wykonać, ponieważ w chwili otrzymania decyzji o zajęciu wierzytelności, przedmiotowa wierzytelność już nie istniała. Podnosząc powyższe wniosła o zwolnienie z zajęcia nieruchomości objętych KW nr (...) oraz kierowanie wszelkich roszczeń egzekucyjnych wyłącznie do dłużnika P. P.. W kolejnym piśmie procesowym adresowanym do komornika sądowego, powódka zaprzeczyła, aby w 2015 r. otrzymała decyzję lub pismo o zajęciu praw do spadku po W. P. i udzieliła na nie jakiegokolwiek odpowiedzi.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo w świetle art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. zasługuje na uwzględnienie. Powódka domagała się pozbawienia wykonalności postanowienia Sądu Rejonowego w Zakopanem z 10 stycznia 2017 r. o sygn. akt I Ns 15/16 opatrzonego klauzulą wykonalności z 23 sierpnia 2017 r., w którym stwierdzono, że jest ona zobowiązana do zapłaty kwoty 34.875,00 zł na rzecz P. P. płatnej w terminie trzech miesięcy od prawomocności orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku wystąpienia takowego. Podstawą żądania było twierdzenie powódki, że 13 stycznia 2017 r. dokonała spłaty do rąk P. P., co spowodowało wygaśnięcie wierzytelności, dlatego postępowanie egzekucyjne winno zostać umorzone. Według powódki wydanie tytułu wykonawczego było niedopuszczalne, a działanie komornika stanowiło naruszenie i uniemożliwienie jej obrony swych praw, gdyż w momencie powstania wierzytelności nie istniał żaden sądowy nakaz lub zakaz powodujący, że zapłata do rąk P. P. byłaby niedozwolona lub z innych przyczyn nieskuteczna.

Sąd Rejonowy wskazał, że powódka zakwestionowała otrzymanie od Komornika sądowego pisma z 18 lutego 2015 r. o zajęciu praw dłużnika przysługujących z tytułu działu spadku po zmarłym W. P., które zostało doręczone H. P. (siostrze powódki). Powódka zeznała na rozprawie, że w styczniu 2017 r. zapłaciła bratu P. P. całą zasądzoną kwotę, ponieważ wyjeżdżał on za granicę i nie wiadomo było kiedy wróci, a okres do spłaty wynosił trzy miesiące. Zeznała też, że w 2015 r. przebywała we W., przyznała, że siostra H. P. dzwoniła do niej i powiedziała, że komornik chce zająć część spadku, która przysługiwałaby ich bratu – P. P.. Do P. przyjechała w maju 2015 r. Przyznała, że gdyby wiedziała, że pieniądze należy oddać wierzycielowi to by to zrobiła, a nie oddawała bratu do jego rąk. Według powódki, wypełniła ona ciężący na niej obowiązek nałożony postanowieniem Sądu Rejonowego w Zakopanem z 10 stycznia 2017 r. wydanym w sprawie I Ns 15/16, dlatego wnosi o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, twierdzi że w ten sposób broni się przed egzekucją skierowaną między innymi do jej wynagrodzenia, które to wynagrodzenie stanowi podstawowe źródło utrzymania. Sąd Rejonowy przyjął, że doręczenie S. P. powyższego zawiadomienia nie było

skuteczne, gdyż powódka w tamtym okresie przebywała poza granicami P. i nie miała możliwości zapoznania się z jego treścią, ani też możliwości zastosowania się do niego. Zeznania powódki sąd uznał za wiarygodne, gdyż zawiadomienie zostało podpisane przez jej siostrę H. P.. Wiarygodnym jest przedstawienie okoliczności towarzyszących, a mianowicie złożenie pisma z dn. 5.03.2015r. do akt komornika – nie podpisanego przez powódkę S. P., właśnie z powodu jej nieobecności – ani przez H. P., która nie mogła występować imieniem powódki, nie posiadała takiego umocowania.

Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka obaliła domniemanie doręczenia pisma wynikające z art. 138 k.p.c. Komornik wszczynając postępowanie egzekucyjne powinien był ustalić, czy zawiadomienie zostało doręczone skutecznie, kim jest H. P., dlaczego trzeciodłużniczka nie podpisała dowodu doręczenia. Zdaniem Sądu I instancji zobowiązany był on dopełnić tego rodzaju czynności sprawdzających, gdyż jest świadomym jak wielkie znaczenie i konsekwencje pociąga za sobą doręczenie zawiadomienia o wszczęciu egzekucji. Zdaniem Sądu Rejonowego zawiadomienie o wszczęciu egzekucji nie zostało doręczone S. P. skutecznie, S. P. tego pisma nie otrzymała od siostry. S. P. zeznawała w sposób wiarygodny, jej zeznania znajdują odzwierciedlenie w dowodach - powyżej wskazanych i omówionych, na podstawie których dokonano ustaleń faktycznych i oceny prawnej skuteczności wszelkich działań. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. dokonując ich zniesienia.

Wyrok ten zaskarżył apelacją pozwany zarzucając:

1. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wskutek naruszenia przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że:

- zeznania powódki S. P., że nie wiedziała o tym, że ma zapłacić wierzycielowi (...) Spółce z o.o. oraz że dokonała ona spłaty do rąk swojego brata P. P. są wiarygodne,

- dokument pokwitowania z 13 stycznia 2017 r. potwierdzający spłatę na rzecz P. P. jest wiarygodny,

- zeznania świadka P. P., że powódka dokonała spłaty na jego rzecz są wiarygodne,

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 138 § 1 k.p.c. w zw. z art. 910 k.p.c. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że zajęcie praw przysługujących dłużnikowi P. P. z tytułu działu spadku po W. P. było nieskuteczne w stosunku do S. P.,

2. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak jakiegokolwiek odniesienia się w uzasadnieniu orzeczenia do stanowiska strony pozwanej, w tym do zawnioskowanych przez nią dowodów.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych, względnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, ponieważ zarzuty w niej zawarte są zasadne. W sprawie nie zaszły uchybienia skutkujące nieważnością postępowania, a których wystąpienie sąd odwoławczy ma obowiązek brać pod uwagę z urzędu – art. 378 § 1 k.p.c.

Apelujący trafnie zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego. Wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji, na podstawie zeznań powódki nie można przyjąć, że nie wiedziała ona o zajęciu praw do spadku przez komornika. (...) Spółka z o.o. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko P. P. złożył w piśmie z 12 stycznia 2015 r., które wpłynęło do komornika 17 lutego 2015 r. Egzekucja miała obejmować m. in. zajęcie praw do spadku po W. P. w celu zaspokojenia należności głównej

w wysokości 84.478,34 zł z ustawowymi odsetkami i kosztów postępowania w kwocie 4.874,78 zł. Zawiadomienie o zajęciu praw dłużnika przysługujących mu z tytułu działu spadku po W. P. zostało doręczone spadkobiercom po W. P. – H. P. i S. P. 27 lutego 2015 r. (k. 17, 18 akt KM 264/15). W zawiadomieniu tym komornik pouczył obie wymienione, by nie realizowały swego obowiązku wobec dłużnika a wynikające z prawa świadczenia pieniężne uiszczaly komornikowi lub na rachunek depozytowy sądu. Za powódkę S. P. zawiadomienie odebrała jej siostra H.. Zostało zatem dokonane w trybie art. 138 § 1 k.p.c., który stanowi, że jeżeli doręczający nie zastanie adresata w mieszkaniu, może doręczyć pismo sądowe dorosłemu domownikowi, a gdyby go nie było - administracji domu, dozorca domu lub sołtysowi, jeżeli osoby te nie są przeciwnikami adresata w sprawie i podjęły się oddania mu pisma. W ocenie Sądu Okręgowego, sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że powódka obaliła domniemanie doręczenia wynikające z art. 138 k.p.c. Sąd Okręgowy zapoznał się z treścią nagrania rozprawy z 15 stycznia 2018 r., w czasie której została przesłuchana powódka. S. P. zeznała wówczas, że siostra dzwoniła do niej i powiedziała jej, że komornik chce zająć część, która przysługuje bratu; do P. przyjechała w maju 2015 r., nie interesowała się wtedy pismem od komornika, bo od lutego nic się nie działo, siostra mówiła jej o piśmie od komornika, odpisywała komornikowi i była u niego wyjaśnić sprawę, podała też że dowiedziała się konkretnie o sprawie, o działaniach komornika, kiedy wpłynął wniosek o dział spadku; przyznała też, że gdy wróciła do P. w maju 2015 r., siostra H. pokazała jej pismo komornika, zawiadomienie o zajęciu z 18 lutego 2015 r. W czasie następnego przesłuchania 24 stycznia 2018 r. powódka po okazaniu jej przez Sąd pisma z 5 marca 2015 r. sporządzonego w jej imieniu bez podpisu, stwierdziła, że jest to pismo przygotowane przez jej siostrę i że siostra mówiła jej, że wysłała to pismo do komornika.

W ocenie Sądu Okręgowego, w kontekście powyższego nie można przyjąć by powódka nie została skutecznie powiadomiona o dokonanym zajęciu. Podkreślenia wymaga, że powódka nie wykazała, ani nawet nie twierdziła, że adres, pod który zostało wysłane dla niej zawiadomienie komornika o zajęciu praw P. P. ze spadku tj. adres M. (...) nie był prawidłowy. Tym samym adresem powódka posługuje się od wielu lat, również w niniejszej sprawie. Jak przyjmuje się w orzecznictwie i doktrynie dla przyjęcia, że dane pomieszczenie, lokal lub dom stanowi mieszkanie adresata, konieczne jest, aby istniał związek adresata z tym pomieszczeniem, lokalem lub domem, wyrażający się w korzystaniu z niego tak jak z mieszkania i wykazujący pewną regularność. Ocena, czy lokal, pomieszczenie lub dom stanowi mieszkanie adresata, zależy od okoliczności. Jak wynika z akt sprawy w 2015r. powódka wyjeżdżała do pracy za granicą, jednak nie wykazano, aby te wyjazdy do pracy spowodowały definitywną i stałą zmianę miejsca zamieszkania a tym samym adresu do korespondencji urzędowej. Gdyby tak było to po pierwsze powódka wskazałaby inny adres a po drugie jej siostra H. nie odebrałaby pisma adresowanego do S. P. na adres M. (...) i nie wysyłałaby w imieniu S. P. pisma do komornika.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ma znaczenia fakt, że pismo wysłane do komornika przez siostrę powódki w odpowiedzi na zajęcie nie było podpisane przez powódkę. Powódka przyznała bowiem, że siostra poinformowała ją o piśmie komornika a fakt wysłania odpowiedzi na zajęcie był przez siostry ustalony i uzgodniony. Warto w tym miejscu zauważyć, że również odpowiedź H. P. na zajęcie nie została przez nią podpisana. Okoliczność ta dowodzi po prostu braku staranności a nie braku upoważnienia do wysłania pisma (por. pisma k. 47 i 48 akt Km 264/15).

W dalszej kolejności należy podkreślić, że na skutek zajęcia praw dłużnika z tytułu działu spadku dokonanego w trybie art. 912 k.p.c. wierzyciel (tu pozwany) uzyskał legitymację czynną do złożenia wniosku o dział spadku a dłużnik (P. P.) nie mógł skutecznie w stosunku do wierzyciela rozporządzić zajęтым prawem ani prawem, jakie mu przypadnie w wyniku podziału. Powódka była uczestnikiem sprawy o dział spadku i nie kwestionowała legitymacji (...) spółki z o.o. w W. do żądania działu spadku co oznacza, że była świadoma faktu zajęcia praw P. P. z tytułu działu spadku na rzecz ww. wierzyciela.

Przyjmując, że powódka wiedziała o zajęciu komorniczym dokonanym w trybie art. 912 k.p.c. w dalszej kolejności należało rozważyć, jakie skutki prawne wynikają z przedmiotowego zajęcia. Jak podnosi się w komentarzach do art. 912 k.p.c. o zajęciu prawa majątkowego, z mocy którego dłużnik może żądać działu majątku, komornik zobowiązany jest powiadomić osoby, przeciwko którym dłużnik może wystąpić z żądaniem działu. Celem tego powiadomienia jest wskazanie tym osobom, że w następstwie zajęcia prawa nastąpiło - w zakresie uprawnienia do żądania działu majątku – podstawienie wierzyciela zamiast dłużnika. Chodzi o to, aby osoby te miały świadomość, że wszystko

to co ma przyspaść dłużnikowi objęte jest zajęciem. W ocenie Sądu Okręgowego zajęcie prawa do działu spadku jednego ze spadkobierców tworzy dla współspadkobierców kategoryczny zakaz samodzielnego wykonywania zajętego prawa w jakiegokolwiek formie prawnej, sprzecznie z interesem egzekwującego wierzyciela (podobnie SN w sprawie II CSK 718/16 dotyczącej sprawy o podział majątku wspólnego małżonków).W konsekwencji dokonanie spłaty do rąk dłużnika dokonane po zajęciu w trybie 912 k.p.c. musi być uznane za nieskuteczne w stosunku do wierzyciela a to oznacza, że nie ma podstaw do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Powódka nie może skutecznie podnosić, że nie było zakazu dokonania spłaty do rąk P. P., skoro w zawiadomieniu o zajęciu na podstawie art. 912 k.p.c. komornik pouczył ją wyraźnie, aby nie realizowała obowiązków wynikających z działu spadku po W. P. wobec P. P. a wszelkie świadczenia z tego tytułu uiszczala komornikowi lub na rachunek depozytowy sądu.

Niezależnie od tego co wyżej stwierdzono rację ma także apelujący gdy kwestionuje prawidłowość ustalenia Sądu Rejonowego, że powódka dokonała spłaty kwoty 34.875,00 zł do rąk P. P.. Fakt, że P. P. sporządził pokwitowanie odbioru ww. kwoty nie przesądza o prawidłowości ww. ustalenia. Pokwitowanie jest dokumentem prywatnym w znaczeniu z art. 245 k.p.c. a zatem potwierdza jedynie to, że osobie, która go podpisała złożyła takie oświadczenie. Dokument ten nie korzysta z domniemania prawdziwości oświadczeń w nim zawartych. Osoba mająca interes prawny może twierdzić i dowodzić, że treść złożonego oświadczenia nie odpowiada stanowi rzeczywistości. Stan wskazany w treści pokwitowania jako fakt podlega ocenie w kategorii prawdy lub fałszu.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany zasadnie kwestionuje wiarygodność pokwitowania wystawionego przez P. P.. Należy bowiem przypomnieć, że w sprawie o dział spadku zarówno P. P. jak i H. P. oraz S. P. zgodnie wnosili o to, aby całość majątku przypadła S. P. bez spłat. Poza tym na rozprawie kończącej postępowanie działowe a mającej miejsce 10 stycznia 2017 r. S. P. oświadczyła wprost, że nie stać ją na spłatę w najbliższym czasie a także, że nie czuje się odpowiedzialna za czyny swojego brata. Z powyższego wynika, że P. P. w ogóle nie żądał ani nie oczekiwał spłaty od powódki a sama powódka w dniu 10 stycznia 2017 r. nie miała pieniędzy na spłatę. W tym samym dniu Sąd Rejonowy w Zakopanem wydał postanowienie w sprawie o dział spadku, w którym ustalił dla S. P. trzymiesięczny termin od prawomocności postanowienia do dokonania spłaty. Po ogłoszeniu postanowienia powódka złożyła wniosek o jego pisemne uzasadnienie, które wysłano powódce 18 stycznia 2017 r. Tymczasem z pokwitowania, na którym opiera się żądanie pozwu wynika, że już 13 stycznia 2017 r. powódka płaci do rąk brata kwotę zasądzoną nieprawomocnym postanowieniem wydanym w sprawie o dział spadku, mimo, że ten wcale nie żądał od niej spłaty i mimo, że orzeczenie nakazujące spłatę nie było jeszcze prawomocne ani wykonalne. Powołując się na to pokwitowanie powódka jednocześnie nie wyjaśnia, skąd miała pieniądze na spłatę ani nie przedkłada dowodu posiadania takiej kwoty w dniu rzekomej spłaty, np. dowodu wybrania z banku kwoty 34 875 zł. W świetle całokształtu wyżej przedstawionych okoliczności pokwitowanie zapłaty ww. kwoty nie zasługuje na wiarę. Powyższa oceną stanowi drugą i niezależną od pierwszej podstawę do oddalenia powództwa.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił. O kosztach procesu za pierwszą instancję orzeczono na zasadzie art. 98 §1 k.p.c. w związku z art. 108 §1 k.p.c. i §2 pkt 5 rozporządzenia MS z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (por. pkt 1 wyroku).

W punkcie 2 wyroku orzeczono o kosztach postępowania apelacyjnego na zasadzie art. 98 §1 k.p.c. w związku z art. 108 §1 k.p.c. i §10 ust 1 pkt 1 w związku z §2 pkt 5 rozporządzenia MS z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Na zasądzoną kwotę złożyły się opłata od apelacji - 1744 zł oraz wynagrodzenie adwokackie wg stawki minimalnej – 1800 zł.

(...)

(...)